

**Predmety a okruhy tém rigoróznej skúšky
a odporúčaná literatúra
pre študijný odbor: filozofia
študijný program: filozofia (PhDr.)**

Rigorózna skúška v odbore **filozofia** pozostáva z dvoch častí - obhajoby rigoróznej práce a z ústnej skúšky z jedného povinného a jedného voliteľného predmetu. **Povinný predmet** je predmet širšieho vedného základu, **voliteľný predmet** súvisí so zameraním rigoróznej práce.

Povinný predmet:

Hlavné postavy a problémy filozofie 20. storočia

Okruhy tém predmetu:

- Transcendentálna fenomenológia Edmunda Husserla.
- Bytie ako filozofický problém Martina Heideggera.
- Kozmologická filozofia Eugena Finka.
- Existencializmus Jean-Paul Sartra.
- Asubjektívna fenomenológia J. Patočku.
- Filozofická hermeneutika H.-G. Gadamera.
- Postmoderná filozofia J.-F. Lyotarda.
- Postštrukturalizmus M. Foucaulta.
- Dekonstruktivizmus J. Derridu.
- G. E. Moore – povaha filozofickej analýzy.
- G. Frege a počiatky analytickej filozofie.
- B. Russell a jeho vplyv na analytickú filozofiu.
- Neopozitivistické chápanie filozofie.
- L. Wittgenstein – Tractatus logico-philosophicus.
- Neskorý Wittgenstein a formovanie analytickej filozofie v 2. pol. 20. storočia.
- Filozofia prirodzeného jazyka, J. Searle a rozvoj teórie rečových aktov.
- W. V. O. Quine a neopragmatická verzia analytickej filozofie.
- D. Davidson a problém pravdivosti, interpretácie a konania.

Odporúčaná literatúra:

BLECHA, I.: Husserlova fenomenológia. Košice: Vydavateľstvo UPJŠ 2012.

DERRIDA, J.: Texty k dekonstrukci. Bratislava: Archa 1993.

FIGAL, G.: Úvod do Heideggera. Praha: Academia 2007.

- HEIDEGGER, M.: Bytí a čas. Praha: Oikúmené 1996 (2002, 2008).
- HEIDEGGER, M.: Konec filosofie a úkol myšlení. Praha: Oikúmené 1993 (2006).
- HOLZHEY, H. – RÖD, W.: Filosofie 19. a 20. století II. Praha: Oikúmené 2006.
- HUSSERL, E.: Fenomenológia. In: Filozofia r. 49, 1994, č. 5.
- LÉVY, B.-H.: Sartrovo století. Brno: Host 2003.
- PATOČKA, J.: Fenomenologické spisy I., II. Praha: Oikúmené 2007, 2010.
- PATOČKA, J.: Úvod do fenomenologické filosofie. Praha: Oikúmené 1993.
- PETŘÍČEK, M.: Úvod do (současné) filosofie. Praha: Hermann & synové 1997.
- SARTE, J. P.: Bytí a nicota. Praha: Oikúmené 2006.
- THURNER, R. – RÖD, W. – SCHMIDINGER, H.: Filosofie 19. a 20. století III. Praha: Oikúmené 2008.
- WELSCH, W.: Naše postmoderní moderna. Praha: Zvon 1993.
- Za zrkadlom moderny. Bratislava: Archa 1991.
- DAVIDSON, D.: Čin, myseľ, jazyk. Bratislava, Archa 1997.
- FIALA, J.: Analytická filosofie – úvod. Plzeň: O.P.S. 2006.
- FIALA, J. (ed.): Analytická filosofie. První čítanka, Druhá čítanka, Třetí čítanka. Plzeň: O.P.S 2006, 2000, 2002.
- GRAYLING, A.: Wittgenstein. Průvodce pro každého. Praha: Dokořán 2007
- Logický pozitivizmus. Malá antológia filozofie 20. storočia. Zväzok III. Ed. F. Mihina, T. Sedová, M. Zouhar. Bratislava: Iris 2006.
- ORAVCOVÁ, M. (ed.): Filozofia prirodzeného jazyka. Bratislava: Archa 1992.
- PEREGRIN, J.: Kapitoly z analytické filosofie. Praha: Filosofia 2005.
- PEREGRIN, J. (ed.): Obrat k jazyku: Druhé kolo. Praha: Filosofia 1998.
- QUINE, W.V.O.: Hledání pravdy. Praha: Herrmann & synové, 1994.
- RUSSELL, B.: Jazyk a poznanie. Bratislava: Kalligram 2005.
- SEARLE, J.: Myseľ, jazyk, spoločnosť. Bratislava: Kalligram 2007.
- VALENTA, L.: Problémy analytické filozofie. Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2003.
- WITTGENSTEIN, L.: Filosofická skoumání. Praha: Filosofia 1998.
- WITTGENSTEIN, L.: Tractatus logico-philosophicus. Bratislava: Kalligram 2003.

Voliteľné predmety:

1. Filozofická antropológia, axiológia a estetika

Okruhy tém predmetu:

- Prírodnosť (podstata) človeka ako filozofický problém.
- Sloboda človeka ako spôsob ľudskej existencie.
- Život a smrť – naplnenie ľudskej existencie.
- Princíp zodpovednosti a človek.
- Dôstojnosť a ľudská úcta.
- Vymedzenie predmetu axiológie.
- Podstata hodnôt, Axiologický subjekt. Druhy hodnôt.
- Axiologický monizmus a pluralizmus.
- Hodnoty a komunikácia.
- Globálny nihilizmus a zmysel prítomnosti.
- Vznik a podmienky vzniku estetického myslenia.
- Antická estetika.
- Stredoveká estetika. Estetika renesancie.
- Estetika novoveku.
- Nemecké klasická estetika

Odporúčaná literatúra:

- JASPERS, K.: Malá škola filozofického myslenia. Kalligram 2002.
- CASSIRER, E.: Esej o človeku. Pravda 1977.
- HORYNA, B.: Počátky filozofickej antropológie. Brno: Katedra filozofie FFMU 1999.
- MALÍK, B.: Úvod do antropológie. Bratislava: Iris 2008.
- VAROSS, M.: Úvod do axiológie. Bratislava 1970
- SISÁKOVÁ, O.: Filozofia hodnôt medzi modernou a postmodernou. Prešov 2001
- KOUBA, P.: Smysl konečnosti. Praha 2001
- BERĎAJEV, N.: O otroctví a slobodě človeka. Praha 1997
- BURKE, E.: O vkuse, vznešenom a krásnom. Bratislava: Pravda 1981.
- HEGEL, G. W. F.: Estetika I. Praha: Odeon 1966.
- TATARKIEWICZ, W.: Dejiny estetiky I., II., III. Bratislava: Tatran 1985, 1988, 1992
- GILBERTOVÁ, K. E. - KUHN, H.: Dějiny estetiky. Praha: SNKLU 1965.

2. Sociálna filozofia a filozofia dejín

Okruhy tém predmetu:

- Sociálna filozofia – predmet a základné ciele.
- Človek (jednotlivec) a spoločnosť – interakcia a základné problémy.
- Moderný sociálny konflikt – súčasné prejavy európskeho života
- Totalitarizmus ako atributívny sociálny jav západného sveta.
- Spravodlivosť ako sociálny fenomén.
- Demokracia ako zánik západnej človečenskosti?
- Otvorená spoločnosť – humanizmus ako životný postoj.
- Vznik novovekej filozofie dejín.
- Kant a dejiny v svetoobčianskom zmysle.
- Rozum v dejinách u G. W. F. Hegela.
- Marxovo materialistické chápanie dejín.
- Filozofia dejín v pozitivizme A. Comta.
- Filozofia dejín vo voluntarizme F. Nietzscheho.
- Filozofická recepcia dejín v novokantovstve.
- Patočkova koncepcia filozofie dejín.

Odporúčaná literatúra:

- HONNETH, A.: Sociální filosofie a postmoderní etika. Praha: Filosofia 1996.
- PATOČKA, J.: Kacířské eseje o filosofii dějin. Praha: Akademie 1990.
- RAWLS, J.: Teória spravodlivosti. In: Berlin, I., Rawls, J., Nozick, R., MacIntyre, A., Dworkin, Rorty, R.: O slobode a spravodlivosti. Bratislava: Archa 1993.
- JONAS, H. Princíp zodpovednosti. Praha: Oikúmené 1997.
- POPPER, K. R.: Hľadanie lepšieho sveta. Archa 1995.
- WRIGHT, G. H.: Humanizmus ako životný postoj. Bratislava: Kalligram 2001.
- BELÁS, Ľ.: Kantova filozofia dejín. Prešov: PVT 1996.
- BURCKHARDT, J.: Úvahy o světových dějinách. Olomouc: Votobia 1996.
- HOLZBACHOVÁ, I. a kol.: Filozofie dějin: problémy a perspektivy. Brno: MU 2004.
- MAREK, J.: O historismu a dějepisectví. Praha: Academia 1992.
- PATOČKA, J.: Filosofie dějin. In: Patočka, J.: Péče o duši I. Praha: Oikúmené 1996.
- TOYNBEE, A. J.: Studium dějin. Praha: Práh 1995.

3. Filozofia jazyka, mysle a vedy

Okruhy tém predmetu:

- Historické koncepcie jazyka
- Problém pôvodu jazyka. Filozofická a kultúrna determinovanosť koncepcií jazyka.
- Štrukturalistické chápanie jazyka.
- Teórie významu v analytickej filozofii.
- Význam chomskiánskej lingvistiky.
- Problém intencionality.
- Vedomie a nevedomie.
- Mentálne stavy a mentálne obsahy.
- Vnímanie, poznávanie a introspekcia.
- Problém kválií.
- Falzifikacionizmus a kritický realizmus K. R. Poppera.
- Chápanie vývoja vedy v diele T. S. Kuhna.
- Metodológia vedeckých výskumných programov I. Lakatosa.
- Metodologický anarchizmus P. Feyerabenda.
- W.V.O. Quine – problém vzťahu teórie a empirie.

Odporúčaná literatúra:

- FIALA, J. (ed.): Analytická filozofie. První čítanka, Druhá čítanka, Třetí čítanka. Plzeň: O.P.S 2006, 2000, 2002.
- CHOMSKY, N.: Jazyk a zodpovednosť. Bratislava: Archa 1995.
- MARVAN, T.: Otázka významu. Cesty analytickej filozofie jazyka. Praha: Togga 2010.
- PEREGRIN, J.: Filozofie a jazyk. Praha: Triton 2003.
- GÁLIKOVÁ, S.: Úvod do filozofie vedomia. Trnavská univerzita: Trnava 2009.
- GÁLIKOVÁ, S.: Myseľ vo vede. Trnavská univerzita: Trnava 2013.
- GÁLIKOVÁ, S., GÁL, E. (eds.): Antológia filozofie mysle. Bratislava: Veda 2003.
- SEARLE, J.: Myseľ, jazyk, spoločnosť. Bratislava: Klaigram 2007.
- FAJKUS, B.: Filozofie a metodologie vědy. Praha: Academia 2005.
- FEYERABEND, P.: Proti metodě. Praha: Aurora 2001.
- KUHN, T. S.: Štruktúra vedeckých revolúcií. Bratislava 1982.
- QUINE, W. V. O.: Od stimulu k vědě. Filozofia, Praha 2002.